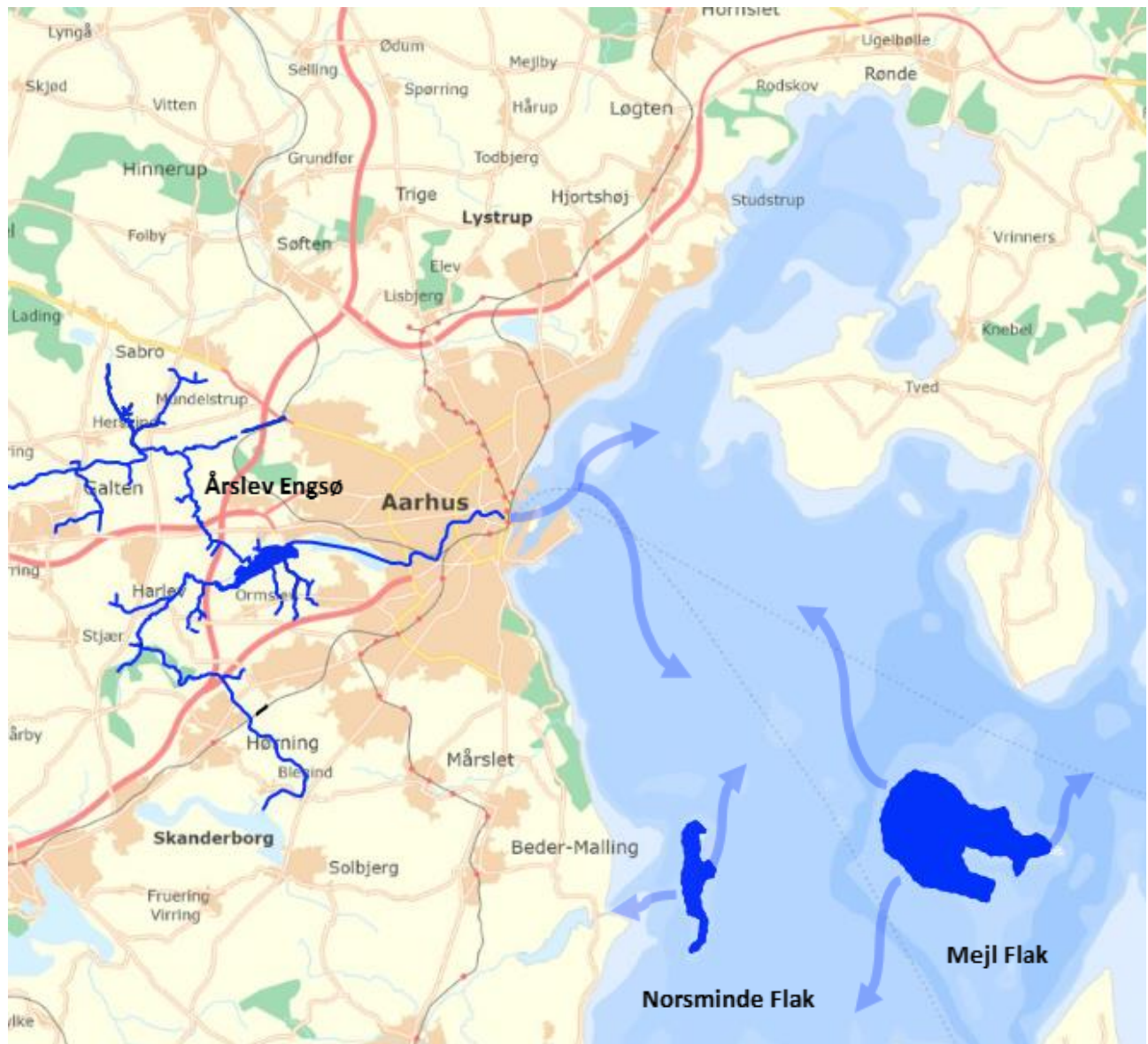

BILAG A – PROJEKTPAKKE OG OVERORDNET ØKONOMI

Aftalen danner rammen om realisering af i alt 5 projekter, som alle vil bidrage til at genoprette Aarhusbugtens tilstand – for såvel fisk som generelt for havets planter og øvrige dyr.

Projekternes geografiske placering og sammenhæng fremgår af kortudsnittet og beskrives nedenfor.

1. Genopretning af Mejl Flak

Baggrund

Mejl Flak dækker et ca. 1.600 hektar stort område. Med sin placering mellem Sletterhage og Samsøs nordspids har området en helt central placering i Aarhusbugtens åbning mod syd, hvor flakket hæver sig som en lavvandet sandbanke over den omkringliggende havbund.

Der er sandsynligvis historisk foretaget stenfiskeri på Mejl Flak, som stadig rummer store eksisterende naturværdier. De tilbageværende levesteder har sammen med områdets værdi som levested for marsvin været årsag til at området er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde (Natura 2000-område), og Folketinget har besluttet at styrke beskyttelsen gennem en udpegning som strengt beskyttet havområde.

Områderne omkring Mejl Flak har historisk været vigtige fiskepladser og med den rette indsats kan de blive det igen. Med den lave vanddybde, store vandudskiftning og gode ilt, lys - og sedimentforhold er Mejl Flak nemlig velegnet til genopretning og habitatforbedrende tiltag

Tiltag

Biodiversitetspotentialerne på Mejl Flak kan realiseres gennem udlægning af spredte sten og stenrev.

Projektets effekter

Efter udførelse af projektet forventes det at:

- Der er skabt en lang række nye levesteder for bl.a. makroalger, krebsdyr og fisk
- Betingelserne for rekreative oplevelser på og under overfladen er forbedret – herunder lystfiskeri, snorkling og dykning
- Aarhusbugten har fået ikke bare én men to nye værdifulde destinationer for formidling om havet

Specifikt for Natura 2000-området Mejl Flak forventes en styrket bevaringsstatus for områdets rev, og at Mejl Flaks generelle funktion som "biodiversitets-hotspot" i "porten til Aarhusbugten" styrkes væsentligt.

Overordnet proces

Den 1. fase i projektet vil bestå i screening og forundersøgelser til brug for udarbejdelse af en ansøgning til myndigheden (Kystdirektoratet) om tilladelse til at udføre projektet. Denne del af projektet vil blive udført i et tæt samarbejde med Aarhus Universitet og med inddragelse af frivillige.

Når der er opnået tilladelse til projektet, indkøbes sten og der udvælges en entreprenør til at udføre udlægning af stenene i overensstemmelse med tilladelsen.

Efter realisering vil effekterne af projektet blive monitoreret og afrapporteret til koordineringsgruppen og bredt til offentligheden.

2. Genopretning af Norsminde Flak

Baggrund

Norsminde Flak, som ligger ud for munden af Norsminde Fjord, dækker et areal på ca. 300 ha.

Der er sandsynligvis også historisk foretaget stenfiskeri på denne lokalitet.

Området har tidligere spillet en væsentlig rolle for de fiskearter, som historisk havde et værdifuldt opvækstområde i Norsminde og Kysing Fjord.

Med sin lave vanddybde, store vandudskiftning og gode ilt, lys - og sedimentforhold er området velegnet til genopretning og habitatforbedrende tiltag

Tiltag

Biodiversitetspotentialerne på Norsminde Flak kan realiseres gennem udlægning af spredte sten og stenrev.

Projektets effekter

Efter udførelse af projektet forventes det at:

- Der er skabt en lang række nye levesteder for bl.a. makroalger, krebsdyr og fisk
- Betingelserne for rekreative oplevelser på og under overfladen er forbedret – herunder lystfiskeri, snorkling og dykning
- Aarhusbugten har fået ikke bare én men to nye værdifulde destinationer for formidling om havet

Genopretning af Norsminde Flak vil realisere områdets biodiversitetspotentiale og understøtte en eventuel fremtidig genopretning af Norsminde Fjord.

Overordnet proces

Den 1. fase i projektet vil bestå i screening og forundersøgelser til brug for udarbejdelse af en ansøgning til myndigheden (Kystdirektoratet) om tilladelse til at udføre projektet. Denne del af projektet vil blive udført i et tæt samarbejde med Aarhus Universitet og med inddragelse af frivillige.

Når der er opnået tilladelse til projektet, indkøbes sten, og der udvælges en entreprenør til at udføre udlægning af stenene i overensstemmelse med tilladelsen.

Efter realisering vil effekterne af projektet blive monitoreret og afrapporteret til koordineringsgruppen og bredt til offentligheden.

3. Genetablering af en bæredygtig havørredbestand i Aarhus Å-systemet

Baggrund

Årslev Engsø blev etableret i 2003 for at reducere kvælstoftilførslen til Aarhus Bugt. Med etableringen af den lavvandede sø blev der dog introduceret en barriere for havørrederne i Aarhus Å med tilløb.

Op mod 70-80 % af de unge ørreder, der skal trække fra Aarhus Å-systemet til Aarhusbugten, finder derfor aldrig tilbage til havet igen, men ender livet i Årslev Engsø. Siden engsøen blev etableret, har ørredbestanden i Aarhus Å-systemet derfor været nedadgående på trods af de ellers sunde vandløb og mange gennemførte restaureringstiltag.

I kortet på første side ses både Årslev Engsø og den del af Aarhus Å-systemet, som ligger i Aarhus Kommune.

Tiltag

Projektet omfatter følgende tiltag:

- Genetablering af ca. 4 km af det tidligere forløb af Aarhus Å nord om engsøen.
- Genslyngning og bundhævning af 800 m af Lyngbygård Å.
- Etablering af nyt vandhul til padder i det tidligere forløb af Lyngbygård Å.
- Etablering af sandfang på den nye strækning af Aarhus Å.
- Etablering af nye stibroer til at sikre den offentlige adgang til området ved Årslev Engsø.
- Etablering af bygværker til at styre vandfordelingen og sikre fortsat tilbageholdelse af næringsstoffer samt mulighed for vandtilbageholdelse i Årslev Engsø.

Projektets effekter

Med realisering af projektet forventes det at:

- En selvreproducerende ørredbestand er genskabt i Aarhus Å og Lyngbygård Å, og der er opnået god økologisk tilstand i 100 km vandløb
- De naturlige forbindelser i ådalen er forbedret
- Dele af det tidligere forløb af Aarhus Å har fået et mere naturligt udseende
- Årslev Engsø er bevaret som et vigtigt natur- og rekreativt område, samtidig med at næringsstoffjernelse og effekt i forhold til vandforsinkelse er opretholdt.
- Der er skabt 7,4 ha ny natur med naturlig hydrologi langs med det nye forløb af Lyngbygård Å.
- CO₂ tilbageholdes ved at hæve grundvandsstanden langs Lyngbygård Å.
- Biodiversitet og liv i og omkring vandløbene har fået forbedrede vilkår.
- Byens borgere og gæster har fået forbedrede muligheder for rekreative oplevelser i naturen

Overordnet proces

Materiale til screening er sendt til myndigheden (en anden afd. i Aarhus Kommune). Alle andre tilladelser er allerede på plads. Hvis udfaldet af screening er som forventet, skal der ikke laves en miljøkonsekvensrapport.

4. Den Blå Skole – læring om havet

Baggrund

Børn og unge skal fra en tidlig alder introduceres til det blå, der omgiver dem. Igennem leg og læring, fra krabbefiskeri, sejlads og oplevelser på bugten, opbygges relationen til Aarhusbugten og havet. Herigennem opnås en forståelse og en erkendelse af vores egen og samfundets påvirkning på vores lokale åer og fjorde, de danske farvande og verdenshavene generelt – og ikke mindst vores muligheder for at agere ansvarligt i fremtiden. Alt sammen ud fra devisen om, at *det vi kender til og har viden om, passer vi på*.

Aarhus har derfor Den Blå Skole, der har en ambition om en sammenhængende blå tråd i de tilbud og muligheder, man møder som barn og ung, når man vokser op i Aarhus og går i én af kommunens 45 folkeskoler eller 3 specialskoler.

Den eksisterende Blå Skole rummer følgende tilbud:

Børnenes Havn på Aarhus Lystbådehavn

- Har opnået finansiering fra Nordea Fonden: [Børnenes Havn på Den blå foreningsø](#))
- Bedriver naturformidling for de mindste børn med en naturformidler tilknyttet på ugentlige dage
- Har et stort, uudnyttet potentiale for flere børnebesøg og formidling på flere ugedage

Børnenes Hav på Aarhus internationale sejlsportscenter

- Underviser ca. 70 klasser på mellemtrinnet om året i Skolesejlsads med aktiviteter ved, på og i bugten
- Formidler natur-, historie og kultur til udskolingsklasser (ca. 80 klasser i 2025) med udgangspunkt i Lighthouse

Sølyst ved Brabrand Sø

- Formidler om natur med fokus på land og sø for både dagtilbud og skole med udgangspunkt i Brabrand sø, og Aarhus Å, som munder ud i Aarhus bugt
- Giver mulighed for aktiviteter på egen hånd via adgang til grejbase mm. samt mulighed for at deltage i forløb med formidler (en gang/ugentligt)

Nye tiltag (skalérbare)

- Forløbene i Børnenes Havn og Børnenes Hav udvides og udvikles, så alle klasser tilbydes tre eller flere besøg i løbet af deres skoletid (indskoling, mellemtrin og udskoling) og fokus på genopretning af havmiljøet øges.
- Udvalgte skoler får mulighed for med en "blå profil" at blive et fyrtårn for læring om havmiljø og naturgenopretning. Som en del af en "blå profil" tilbydes aktiv deltagelse i fysiske genopretningsaktiviteter med udgangspunkt i f.eks. Aarhus Ø.
- Der etableres fysiske rammer til Den Blå Skole på Aarhus Ø (containeropbygning til undervisning, formidling og ophold).

Projektets effekter

Efter udførelse af projektet forventes det at:

- Aarhus Kommunes børn og unge er kommet tættere på Aarhusbugten, som de i højere grad kender, forstår og vil bidrage til at beskytte.
- Et bredt udsnit af kommunens børn og unge har gennem handling vendt passiv bekymring til viden om, hvordan man gennem personlige valg kan gavne Aarhusbugten.

Overordnet proces

Etablering af en fysisk ramme for formidling, undervisning og ophold (containeropbygning på Aarhus Ø) vil udføres som 1. fase.

Udvikling af forløb og materialer vil blive igangsat umiddelbart efter projektstart, hvor der også etableres kontakt til et udvalg af kommunens skoler med henblik på at udvælge skoler, som ønsker en "blå profil".

5. Kystnær borgerinddragelse i genopretning af Aarhusbugten

Baggrund

Opgaven med at genoprette havmiljøet er stor og omkostningstung og kræver derfor et stærkt samarbejde mellem forskellige aktører. Det gælder både offentlige instanser, private virksomheder, NGO'er og frivillige kræfter – organiserede såvel som enkeltpersoner.

Ved at inddrage offentligheden skabes der opmærksomhed om arbejdet og en bred gruppe af børn, unge og voksne får mulighed for at bidrage til miljøforbedrende tiltag og samtidig opleve og lære om havet.

Nye tiltag

- Der etableres en havhave, som fysisk platform til formidling i Den Blå Skole samt bredt til børn, familier samt byens borgere og gæster.
- Der udføres, mindre kystnære tiltag, hvor familier, foreninger og offentligheden generelt får mulighed for at bidrage til genopretningen. Arrangementerne vil så vidt muligt blive spredt over kommunens kyststrækning fra Studstrup i nord til Norsminde i syd.

Projektets effekter

- Der er skabt en bredere forankring af marine naturgenopretningsprojekter i Aarhus hos børn, unge og deres forældre, samt blandt byens øvrige borgere og de mange som gæster Aarhus.

Overordnet proces

- Ved projektstart udvælges egnede lokaliteter til genopretning og til etablering af en havhave. Herefter udarbejdes ansøgninger til de myndigheder, som giver tilladelse til den slags tiltag.

Prisestimat

Nedenfor ses et overslag over omkostningerne i de enkelte delprojekter. De præcise priser for projekterne kan først fastslås på et senere tidspunkt, når koordineringsgruppen har besluttet det detaljerede indhold i de enkelte delprojekter og forundersøgelserne er tilendebragt.

Med undtagelse af projektet ved Årslev Engsø, kan alle de øvrige delprojekter skaleres og dermed tilpasses den samlede projektøkonomi.

Alle estimater er angivet i 1.000 kr. ex. moms.

	Mejl Flak	Norsminde Flak	Årslev Engsø	Den Blå Skole	Kystnær genopretning	Sum på post
Projektledelse	0 ¹⁾	0 ¹⁾	0 ¹⁾	0 ¹⁾	0 ¹⁾	0
Ekstern rådgivning	2.000	400	0 ²⁾	0	0	2.400
Anlæg/materialer	21.000	3.000	11.850 ³⁾	1.450 ⁴⁾	550 ⁵⁾	37.850
Effektmonitoring	800 ⁷⁾	200 ⁷⁾	0 ⁶⁾	0	0	1.000
Sum	23.800	3.600	11.850	1.450	550	41.250

¹⁾Det gælder for samtlige projekter, at projektledelse i forbindelse med bl.a. planlægning, myndighedsdialog, realisering samt formidling og kommunikation afholdes af Aarhus Kommune.

²⁾Forundersøgelser/rådgiverbistand er allerede afholdt eller afholdes af Aarhus Kommune.

³⁾Bemærk at der udestår 13.950.000 kr. til projektrealisering - heraf finansierer Aarhus Kommune 2.100.000 kr. Restfinansieringsbehovet udgør dermed 11.850.000 kr.

⁴⁾Denne post dækker:

- udarbejdelse af formidlingsmaterialer 250.000 kr.
- fysiske rammer til undervisning, ophold, omklædning, grejbase mm. 1.000.000 kr.
- grej til praktisk afvikling af forløb 200.000 kr.

⁵⁾Denne post dækker:

- etablering af en havhave 500.000 kr.
- materialer til udførelse af genopretningstiltag 50.000 kr.

⁶⁾Effekten på havørred vil blive monitoreret af Aarhus Kommune.

⁷⁾Aarhus Kommune ansøger om EU-midler til finansiering af supplerende effektmonitoring og udvikling af mere omkostningseffektive metoder til at monitorere. Ansøgningen behandles i indeværende år, og projektstart vil være primo 2026, hvis der opnås tilsagn om støtte.